

Puntdevista18. L'educació no fa vacances (19/6/2017)

El passat setembre vaig començar aquests puntsdevista fent referència a l'excessiu temps de vacances que tenen els alumnes, que no solament trenca el ritme de l'aprenentatge escolar sinó que planteja importants problemes d'organització familiar. Tant que es parla l'harmonitzar els horaris laborals amb els escolars i mai es diu res sobre aquest desencontre tan perllongat. Però anem a la situació vigent.

Naturalment que els nens i nenes i els adolescents necessiten períodes de descans per renovar forces, i també per refermar els aprenentatges, que periòdicament han de ser renovats i consolidats, per tant no hi ha cap problema en passar uns quants dies de vacances prescindint dels aprenentatges que podríem considerar com més escolars, més formals i acadèmics. Tot sense oblidar que l'aprenentatge com a tal no s'atura mai, que és part de la nostra vida, que necessitem captar informació, processar-la i aplicar-la a la comprensió i resolució de les situacions de la vida quotidiana, que van canviant constantment. Allò que es qualifica com "aprenentatge al llarg de la vida" consisteix precisament en mantenir oberta la possibilitat d'aprendre sempre, mentre la biologia ho permeti.

Si aquest llarg període sense escola, de gairebé tres mesos, no es compensa amb activitats formatives, moltes d'elles de caire para-escolar, resulta perjudicial per al procés d'aprenentatge dels escolars. Així ho demostren els estudis que s'ha fet al respecte. Els alumnes que no han fet res respecte als aprenentatges vinculats al món escolar els costa gairebé un trimestre recuperar el nivell de final de curs. Convé, per tant, que els pares es preocupin pel tema i que els centres escolars proporcionin materials de treball durant l'estiu i informin a les famílies sobre la importància de dedicar un parell d'hores diàries en la seva realització, especialment si els alumnes han tingut algunes llacunes d'aprenentatge durant el curs, llacunes que ara es podrien reparar. Això obliga a les escoles, naturalment, a corregir i comentar aquests treballs al començar el nou curs.

Les vacances d'estiu també s'han d'omplir amb activitats formatives i de lleure que reforcin l'educació integral. És el moment de convivència més intensa dels infants amb els adults, quan s'han de desenvolupar i aplicar els hàbits de relació social, i també quan es posen de manifest les mancances en l'adquisició d'aquests hàbits. Confondre les vacances amb la possibilitat de fer allò que es vulgui és una forma de convertir-les en antieducatives. Ben segur que tots hem presenciat comportaments clarament capritxosos, egoistes, antisocials, protagonitzats per infants i adolescents en platges, vehicles de transport públic, locals, etc., que són l'expressió palesa de la renúncia dels pares i responsables a exercir el seu paper educatiu; pensar que després això ho arreglarà l'escola és demanar un impossible.

En molts casos, aquestes vacances es desenvoluparan en gran part sota la responsabilitat dels avis, la qual cosa ja té una llarga tradició, si bé no en les mateixes condicions que transcorren avui. Aleshores hauran de ser aquests avis els qui afrontin la responsabilitat de mantenir els criteris educatius pertinents per

mantenir els comportaments adequats, i també per destinar temps als aprenentatges més formals. Si accepten la custòdia dels nets ho han de fer amb totes les conseqüències, sempre en benefici de la seva educació, perquè l'educació no fa vacances. S'hauran de preocupar, per exemple, de l'ús que els nets en fan de les xarxes socials, dels jocs electrònics... Nous desafiaments dels temps actuals a l'educació familiar i escolar.

El "deixar fer", a banda d'una manifestació expressa de manca de responsabilitat, suposa obrir la porta a que "altres" (internet, amics, exemples del carrer, ...) omplin el buit deixat per pares i avis. Una actuació educativa intencionada i conscient, que inclou temps de llibertat i de descans, ha de comportar un millor coneixement mutu i un reforçament dels vincles afectius dins la família. Aprendre a l'escola és important, però l'aprenentatge per la vida s'adquireix bàsicament al costat dels adults, dels familiars en els diversos llocs i circumstàncies de la relació quotidiana. Així, doncs, bones i profitoses vacances, útils per descansar i per seguir educant i educant-nos.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)